

**ПРО КУЛЬТУРНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ
ІЗ ЗАРУБІЖНИМИ КРАЇНАМИ
у лютому 2024 року**

*(оглядова довідка за матеріалами
преси, інтернету та неопублікованими документами)*

**Загальні питання
В Україні**

24 лютого, щоб продемонструвати солідарність з Україною у другу річницю повномасштабного російського вторгнення, до Києва прибули Голова Ради міністрів Італійської Республіки Джорджа Мелоні, Прем'єр-міністр Королівства Бельгія Александр де Кроо, Прем'єр-міністр Канади Джастін Трюдо та Президентка Європейської комісії Урсула фон дер Ляєн. Разом з Президентом України В. Зеленським іноземні гості вшанували пам'ять полеглих захисників України на Михайлівській площі столиці, а також взяли участь у церемонії відзначення державними нагородами військовослужбовців на території аеропорту «Антонов» біля міста Гостомеля на Київщині. Цього ж дня з ініціативи Італії було проведено відеоконференцію з Києва, з Будинку митрополита заповідника «Софія Київська», в якій взяли участь лідери країн «Великої сімки» (G7), а Президента України було запрошено приєднатися до дискусії. Звертаючись до лідерів країн G7, Глава нашої держави від імені всіх українців подякував за життєво важливу підтримку країни та людей.

29 лютого у Києві відбулася міжнародна конференція «Об'єднані заради справедливості. Об'єднані заради збереження культурної спадщини». Її метою була консолідація зусиль світової спільноти задля оцінки завданих війною збитків культурній спадщині України. Захід зібрав експертів у галузі юриспруденції, культури та політики, щоб обговорити забезпечення відповідальності росії за воєнні злочини проти нашої державності, культури та національної ідентичності, а також – подальші шляхи охорони та збереження культурної спадщини України. До присутніх звернувся, зокрема, Президент Євроюсту Ладіслав Хамран. Він наголосив, що злочини проти об'єктів культурної спадщини можуть кваліфікуватися як злочини проти людства, а також стосуються геноциду й злочину агресії. Онлайн виступили Європейський комісар з питань юстиції Дідьє Рейндерс, генеральний директор Директорату з прав людини та верховенства права Ради Європи Крістос Джакомопулос, Прокурор Міжнародного кримінального суду Карім Хан. Участь у конференції

брали також міністр юстиції Республіки Польща Адам Боднар, генеральні прокурори Литви, Латвії та Румунії.

Про досвід подолання викликів для безпеки журналістів та стійкості медіа, напрацьований за два роки повномасштабної російсько-української війни, йшлося під час міжнародної експертної дискусії, яка пройшла 15 лютого в центральному офісі Національної спілки журналістів України (НСЖУ). Перед учасниками обговорення виступив, зокрема, заступник Генеральної директорки ЮНЕСКО Тауфік Джеллассі. У своєму відеозверненні він повідомив про підтримку надану ЮНЕСКУ для працівників українських медіа та заходи, здійснені у співпраці з НСЖУ з цією метою. Своєю чергою координатор проєктів Бюро ЮНЕСКО в Україні Даніель Чутурич наголосив, що ЮНЕСКО разом із партнерами – НСЖУ, міжнародними журналістськими організаціями, а також урядом Японії, змогли ефективно підтримати працівників українських медіа через навчання, матеріальну і фінансову підтримку. У рамках міжнародної експертної дискусії пройшов круглий стіл «Відновлення та забезпечення стійкості медіа на деокупованих та прифронтових територіях». Захід підтримано проєктом «Посилення стійкості медіа в Україні», який впроваджується Фундацією «Ірондель» (Швейцарія) та Інститутом регіональної преси та інформації (Україна).

13 лютого відбулася зустріч т. в. о. міністра культури та інформаційної політики України Р. Карандеєва зі спеціальним посланником міністра закордонних справ Італійської Республіки Давіде Ла Чечіліа та другим секретарем, консулом Посольства Італійської Республіки в Україні Стефано Мозером. Сторони обговорили проєкт відбудови історичного центру Одеси, який зазнав пошкоджень внаслідок російських атак. Під час зустрічі було зазначено, що Італія виділить на ці цілі 45 млн євро. Давіде Ла Чечіліа поінформував щодо плану відновлення Одеси, який включає: реставрацію Спасо-Преображенського кафедрального собору, захист та цифровий облік 52 об'єктів культурної спадщини, що увійшли до Списку світової спадщини ЮНЕСКО під загрозою, а також розробку майстер-плану для міста, що міститиме рекомендації стосовно розвитку Одеси та залучення інших фондів країн-партнерів до відновлення.

У рамках візиту в Україну італійська урядова делегація під головуванням Давіде Ла Чечіліа відвідала 9 лютого Одесу. Метою візиту було створення координаційного механізму для проєкту відновлення міста. Першим заходом проєкту, який підтримано фінансовим внеском у розмірі 500 тис. євро, відповідно до угоди, підписаної між Італією та ЮНЕСКО, стане проведення початкового ремонту даху Спасо-Преображенського кафедрального собору.

Також обговорення проєктів відновлення Одеси, які фінансуватиме Італія відбулося 23 лютого у Міністерстві культури та інформаційної політики України за участі очільниці Бюро ЮНЕСКО в Україні К'яри Децці Бардескі, консула Посольства Італійської Республіки в Україні Стефано Мозера, а також представників команд МКІП, ЮНЕСКО, Італійського агентства з розвитку співробітництва (AICS), одеських міської ради та обласної військової адміністрації.

23 лютого команди МКІП та ЮНЕСКО обговорили питання співпраці в сфері культурної спадщини. Серед учасників зустрічі – представниця Бюро ЮНЕСКО в Україні К'яра Децці Бардескі, молодший спеціаліст сектору культури ЮНЕСКО Джордж Джосеф, молодший спеціаліст відділу договорів щодо охорони культурної спадщини ЮНЕСКО Турал Мустафаєв та ін.

Т. в. о. міністра культури та інформаційної політики України Р. Карандеєв провів зустрічі з послами іноземних країн, зокрема, 5 лютого – із заступницею Надзвичайного та Повноважного Посла Литовської Республіки в Україні Юргітою Янкунене та аташе з питань культури Посольства Литви в Україні Томасом Іванаускасом. Йшлося про співпрацю між культурними установами, проведення виставки Марії Примаченко та організацію гастролей Київського оркестру духових інструментів у Литві, а також програму ініціатив в Україні: відновлення днів литовського кіно, відзначення ювілеїв литовських митців, організацію туру литовських джазових виконавців українськими містами. А 8 лютого – з Надзвичайним і Повноважним Послом Киргизької Республіки в Україні Ідрісом Кадиркуловим та радником Посольства Киргизької Республіки в Україні Есеном Аксамаєвим. У центрі уваги співрозмовників були заходи, які планує Посольство з нагоди відзначення 210-річчя від дня народження Тараса Шевченка, а також заходи із вшанування киргизького письменника-гуманіста Чингіза Айтматова.

19 лютого відбулася зустріч Р. Карандеєва з представниками Федерального бюро розслідувань США. Її присвятили співпраці країн у боротьбі зі злочинами РФ щодо культурної спадщини України. Йшлося також про створення спільної оперативної групи за участю правоохоронних органів, а також про навчання українських фахівців американськими колегами. Серед учасників зустрічі з американської сторони: представники Офісу аташе з правових питань ФБР у Києві та представники команди ФБР з боротьби зі злочинами у сфері мистецтва.

Український інститут спільно з Британською Радою запустили нову програму для розвитку британсько-українських культурних зв'язків. У межах нової програми UK/UA Creative Partnerships у 2024 році буде підтримано 14 партнерств між мистецькими організаціями з України та Великої Британії. UK/UA Creative Partnerships бере початок із Сезону культури Велика Британія/Україна – однорічної програми, покликаної розвивати та поглиблювати культурний діалог і зв'язки між двома країнами. Для того, щоб підтримати розпочату співпрацю між українськими та британськими організаціями, які працюють у сферах культури й мистецтва, у жовтні 2023 року Британська Рада та Український інститут оголосили конкурс серед партнерів Сезону культури. З 30 заявок, які надійшли організаторам, було обрано 14 найсильніших пропозицій, які будуть профінансовані на 10 мільйонів гривень. Проекти представляють різноманіття мистецьких форм – музику, літературу, перформанс, кіно, анімацію, візуальне мистецтво. Реалізація проектів завершиться до кінця 2024 року.

За кордоном

Президент України Володимир Зеленський і Прем'єр-міністр Албанії Еді Рама під час зустрічі в Тирані 28 лютого підписали договір про дружбу та співробітництво між двома країнами. Згідно з договором, Україна та Албанія розвиватимуть взаємовигідне співробітництво у багатьох сферах, зокрема, забезпечуватимуть розширення контактів між громадянами та державними й недержавними організаціями, профспілками, навчальними та культурними закладами, молодіжними і спортивними організаціями двох держав.

7 лютого у штаб-квартирі ЮНЕСКО у Парижі відбулося підписання угоди про додаткове виділення Урядом Японії через фонди ЮНЕСКО фінансової допомоги у розмірі 14,6 млн дол. США для реалізації в Україні проєкту «Support for Ukraine in culture and education through UNESCO». На церемонії підписання угоди були присутні представник Японії при ЮНЕСКО Кано Такехіро, генеральний директор ЮНЕСКО Одрі Азуле та Посол України у Франції Вадим Омельченко. Проєкт складається з трьох компонентів, зокрема, це – «Безпека журналістів», який орієнтовано на підтримку нагальних потреб задля забезпечення безпеки працівників ЗМІ та свободи слова в Україні та «Захист культурної спадщини», спрямований на посилення моніторингу, реагування та готовності до надзвичайних ситуацій, включаючи об'єкт всесвітньої спадщини «Історичний центр Одеси» та інші постраждалі культурні об'єкти в Україні.

З 15 по 18 лютого в Стокгольмі з нагоди презентації міжнародного виставкового проєкту «Перехрестя: Швеція – Україна крізь 1000 років» перебувала українська делегація, представлена співробітниками Міністерства культури та інформаційної політики України, керівниками кількох десятків національних заповідників, архівів та обласних музеїв (серед них – Національний заповідник «Софія Київська», Національний заповідник «Києво-Печерська лавра», Національний історико-культурний заповідник «Гетьманська столиця», Центральний державний історичний архів України, Львівський історичний музей, Харківський історичний музей імені М. Ф. Сумцова та інші). Виставку було презентовано 15 лютого у Музеї шведської армії. На її відкриття завітали король Карл XVI Густав і королева Сільвія, т. в. о. міністра культури та інформаційної політики України Ростислав Карандеев та міністр культури Швеції Паріса Лільєстранд, члени шведського уряду, очільниця Музею шведської армії Хелен Ронлунд, директор Національного архіву Швеції Карін Астром, науковці, історики, військові. З вітальним словом у відеоформаті звернувся Президент України Володимир Зеленський. Крім того, 15 лютого у рамках робочого візиту до Швеції т. в. о. міністра культури та інформаційної політики України Р. Карандеев провів зустріч з міністеркою культури Швеції Парісою Лільєстранд. Йшлося про допомогу Україні та підтримку проєктів, спрямованих на інтеграцію української культури в європейський культурний простір та активізацію науково-дослідної співпраці між істориками, працівниками архівів та музеїв двох країн, обмін досвідом у сфері культурної спадщини. А 16 лютого відбулася зустріч Р. Карандеева з генеральним директором Агентства психологічного захисту Швеції Магнусом Хйортом. Обговорення стосувалось протидії російським інформаційним атакам та

подальшої співпраці країн у питаннях боротьби з дезінформацією, а також підтримки ментального здоров'я населення. Також у рамках робочого візиту до Швеції очільник МКІП відвідав ряд музеїв та культурні установи, серед яких Музей Ваза та Національний архів Швеції. Зокрема було досягнуто домовленостей здійснити комплексне дослідження фондів шведських музеїв та архівів з метою пошуку та оцифрування артефактів, пов'язаних з Україною. Крім того, шведи допомагатимуть українцям у створенні перших в Україні «музейних депозитаріїв» – надсучасних фондосховищ, аби зберегти, захистити та продовжити наукові дослідження й реставрацію унікальних музейних експонатів.

13 лютого у Національному виставковому центрі Абу-Дабі (Об'єднані Арабські Емірати) розпочалася Всесвітня конференція з освіти в галузі культури та мистецтв, організована ЮНЕСКО. У заході онлайн взяв участь т. в. о. міністра культури та інформаційної політики Р. Карандєєв. У своєму виступі він поінформував про заклади, які готують професіоналів в галузі мистецтва та культурного менеджменту. Р. Карандєєв також підкреслив, що через війну Україна не може сповна реалізувати освітню діяльність. Так, тільки за останні два роки росія повністю зруйнувала 48 мистецьких шкіл та 2 коледжі. Водночас 72 мистецькі школи і 1 державний ліцей зазнали пошкоджень. Наразі в тимчасовій окупації перебувають 113 шкіл та 6 коледжів. Навчальний процес у багатьох випадках підтримується завдяки онлайн-освіті.

З нагоди відкриття 60-ї Мюнхенської безпекової конференції у Німеччині 16 лютого Фонд Віктора Пінчука та PinchukArtCentre у співпраці з Офісом Президента України презентували виставку Deciding Your Tomorrow/«Вирішуючи твоє майбутнє». Це – візуальний та інтелектуальний досвід, що занурює в атмосферу життя під час війни. Також для делегатів конференції Український вільний університет у Мюнхені, Посольство Канади в Німеччині та Посольство України в Німеччині влаштували показ двох мультимедійних виставок «Україна: земля хоробрих» та «Імерсивний світ Тараса Шевченка». Серію виставок було створено завдяки партнерству продюсерів Наталі Делієвої з України та Валерія Костюка з Канади, Національного музею Тараса Шевченка, творчої складової компанії RockNLight Multimedia Таїсії Поди, і за підтримки Міністерства культури та інформаційної політики України, Міжнародного фонду «Відродження».

19 лютого у Берліні відбулося відкриття мистецько-просвітницького заходу «Safe Київ», який вдруге проводив напередодні річниці повномасштабного вторгнення Фонд Конрада Аденауера. Цьогорічне гасло заходу – «Ми обираємо свободу». Місцем проведення події став кінотеатр Colosseum. На його майданчиках, які на цей день перейменували на назви українських міст, у тому числі тимчасово окупованих, проходили різноманітні заходи, зокрема, дискусії, покази українського кіно («Мавка. Лісова пісня», «20 днів у Маріуполі», «Міста та їх герої» та інші, переважно документальні стрічки про війну) тощо. У заході взяла участь, зокрема, заступниця міністра культури та інформаційної політики України Анастасія Бондар. Вона разом з послом Канади в Німеччині відкрила імерсивний концерт «Звуки України»,

який включав контент виставок «Імерсивний світ Тараса Шевченка», «Імерсивний Арт Осередок» з роботами канадських митців українського походження, та «Україна земля хоробрих» – під авторську фортепіанну музику українського композитора та піаніста Тимура Полянського. Також заступниця міністра взяла участь у панельній дискусії, присвяченій майбутньому музеїв в Україні.

Вже 23 лютого прем'єра імерсивного концерту «Звуки України» відбулася в Токіо, в концертному залі Посольства Канади в Японії, у партнерстві з Посольством України в Японії. Українські імерсивні виставки було продемонстровано під супровід живої авторської музики піаніста Тимура Полянського та японської скрипачки Тії Савади. Захід відвідали 15 послів, які представляють свої країни в Японії: Німеччини, Молдови, Румунії, Австрії, Литви, Греції, Естонії, Латвії, Грузії, Франції, Італії, Іспанії, Канади й України. З вітальним словом до учасників заходу звернувся по відео т. в. о. міністра культури та інформаційної політики України Р. Карандеєв.

Український проект «Щоденники війни: непочуті голоси українських дітей» та однойменну експозицію було представлено у Німеччині. Офіційне відкриття виставки відбулося 20 лютого у Берліні, у мистецькому центрі Art Space in Exile. Серед запрошених гостей заходу були Посол України в Німеччині Олексій Макеєв з дружиною. Проект розповідає 14 історій дітей, які пережили окупацію, з різних регіонів України (Донеччини, Харківщини, Херсонщини, Київщини). Експозицію склали їхні щоденники, нотатки, малюнки та особисті речі. Презентація у Берліні стала четвертою точкою у маршрутній карті виставки. Тут вона триватиме до 14 березня. Проект, ініціаторкою якого є Христина Храновська, реалізується за підтримки БФ «Діти героїв», БФ «Голоси дітей», платформи «Тю» та Міністерства закордонних справ України. У межах заходу відбувся показ документального фільму про Маріуполь, автором якого є герой проекту «Щоденники війни...» Владислав П'ятін-Пономаренко, який провів 75 днів в окупованому місті.

Львів, Суми та Тернопіль набули членства у Глобальній мережі міст ЮНЕСКО, що навчаються. Про це 14 лютого оголосив Секретаріат ЮНЕСКО, за рекомендацією журі експертів. Раніше до неї увійшли 9 українських міст Київ, Мелітополь, Нетішин, Нікополь, Новояворівськ, Полтава. Звання ЮНЕСКО «Міста, що навчаються» започатковано з метою визнання та поширення практик якості освіти та можливостей навчання впродовж життя на національному рівні. Звання присуджується один раз на два роки тим містам, які продемонстрували значний прогрес у розвитку політики безперервного навчання.

Заступницю головного редактора української фактчекерської організації StopFake Вікторію Романюк призначено головою IFAP – робочої групи високого рівня з інформаційної етики ЮНЕСКО. Програма ЮНЕСКО «Інформація для всіх» (IFAP) спрямована на розбудову в усьому світі інклюзивних суспільств, заснованих на знаннях. До IFAP входять 15 науковців та експертів з питань інформаційної безпеки з усього світу (Бельгія, Катар, Південна Африка, Китай, Ямайка, Німеччина, Канада, Нідерланди, Індія,

Марокко, Японія), які вивчають глобальні тенденції інформаційних загроз та пропонують актуальні рішення в рамках програм ЮНЕСКО.

Інформаційна безпека

В Україні

22–23 лютого у Міністерстві культури та інформаційної політики України проведено координаційні зустрічі з українськими медіаекспертами та закордонними партнерами – представниками Zinc Network, ЮНЕСКО, OSCE, IMS, EU Delegation in Ukraine, IREX, Посольства Великої Британії в Україні, Internews і UNDP. Представники МКІП презентували пріоритети реалізації державної політики з питань медіаграмотності та заслухали плани та рекомендації стейкхолдерів.

За кордоном

Заступник культури та інформаційної політики України з питань європейської інтеграції Т. Шевченко взяв участь у панельній дискусії, присвяченій інформаційній війні та безпеці, в рамках науково-практичного симпозіуму «Горизонти безпеки: мир та інформаційна безпека для України», що відбувся 6 лютого у Стокгольмі. Захід організували Університет Сьодерторн, Європейська програма Шведського інституту міжнародних відносин (UI) та Центр балтійських та східноєвропейських досліджень (SVEES).

Державне підприємство «Мультимедійна платформа іномовлення України» запустило трансляцію каналу «Дім» на цифровій супутниковій платформі Tivùsat. Сервіс надає послуги понад 6 млн абонентів в Італії, Ватикані і Сан-Марино. Угода ДП «МПУ» та Tivùsat дозволяє абонентам в Італії, які не можуть приймати цифрове наземне телебачення, безкоштовно переглядати телеканал. Трансляція через італійську супутникову платформу стала можливою завдяки тому, що раніше «Дім» розпочав мовлення на супутнику Hot Bird 13G. Tivùsat є спільним підприємством державного італійського мовника RAI, провідного приватного італійського телерадіохолдингу Mediaset і телекомунікаційної компанії Telecom Italia Media.

26 лютого у Берліні відбулася презентація книги «Ukraine im Fokus: Propaganda erkennen, Fakten verstehen» («Україна в фокусі, розпізнати пропаганду, зрозуміти факти»). Співавторами збірки стали 12 експертів, які спростовують російські наративи, які використовуються пропагандою найчастіше. Видали її Наталія Пригорницька (Альянс українських організацій) та Катерина Павлова, експертка з трансформації конфліктів німецької неурядової організації CRISP.

Креативні індустрії

За кордоном

На фотовиставці Life At Home в рамках Паризького тижня моди 29 лютого було представлено світлини шістьох фотографів – учасників проекту про сімейне життя від ІКЕА та американської зіркової фотографки Енні

Лейбовіц, зокрема, й українки Олени Калініченко. Під наставництвом Лейбовіц креатори створювали фотопроєкти про дім і життя в ньому. Олена Калініченко прагнула показати, що для українців означає мати дім.

Мистецькі проєкти

В Україні

26 лютого в Представництві Президента України в АР Крим/Офісі Кримської платформи відбулось офіційне відкриття мистецької виставки «ЛОМИКАМІНЬ. Жіночий спротив у Криму», мета якої – привернути увагу громадськості до історій жінок, яких незаконно ув'язнили за підтримку України; вшанувати силу та відважність дружин політв'язнів, а також тих, хто щоденно чинить спротив окупантам, демонструючи боротьбу за свої права та свободи. Проєкт реалізовано за підтримки фонду «Партнерство задля стійкості України», який фінансується урядами Великої Британії, Канади, Нідерландів, Сполучених Штатів Америки, Фінляндії, Швейцарії та Швеції. В офіційному заході в рамках відкриття виставки взяли участь Надзвичайний і Повноважний Посол США в Україні Бріджит Брінк, Надзвичайний і Повноважний Посол Канади в Україні Наталка Цмоць, голова моніторингової місії ООН з прав людини в Україні Даніель Белль. Онлайн до гостей звернулась Посол Європейського Союзу в Україні Катаріна Матернова.

19 лютого на Контрактовій площі в Києві було відкрито вуличну виставку бельгійського фотографа Джима Сьюмкая «Київ 2014. Повернення» до 10-ї річниці вшанування пам'яті Героїв Небесної Сотні. Десять років тому він фіксував Революцію Гідності в столиці України. Виставка триватиме до 21 квітня. Її організаторами виступили: мерія міста Льеж (Бельгія), Український інститут національної пам'яті, Національний музей Революції Гідності, Комітет Верховної Ради з питань гуманітарної та інформаційної політики. У відкритті заходу взяв участь, зокрема, Надзвичайний і Повноважний Посол Королівства Бельгії в Україні Пітер Ван де Вельде.

Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ) разом із ГО «Порт Культури» та ГО «Культурна платформа Закарпаття» виступили організаторами виставки «Ательє мрій» про волю до життя та стійкість українських дітей під час війни. Ця виставка проходила з 20 лютого до 3 березня в Національному центрі «Український Дім». Напередодні події понад 150 дітей співпрацювали з українськими митцями Машею Ревою, Ксенією Білик, Юрієм Болсою, Антоном Логовим під кураторством засновниці ГО «Порт Культури» Каті Тейлор. Їхні твори, що відображають переживання та досвід зростання під час війни, були створені на воркшопах у дитячих точках «Спільно» від ЮНІСЕФ у Харкові, Києві, Дніпрі та Одесі.

Посольство Королівства Данія презентувало у Миколаєві мистецький проєкт «Ось чому я залишаюсь». Куратором його виступив онлайн-журнал про візуальну культуру Bird in Flight. Виставка, яка діяла з 26 січня до 25 лютого просто неба на Соборній площі міста, складалася з 10 фотографій, відеороликів та інтерв'ю з мешканцями Миколаєва та висвітлювала людський фактор, що ліг в основу героїчного спротиву у перші місяці повномасштабного російського

вторгнення. Проєкт завдячує своєю появою партнерству між Миколаєвом та Данією, започаткованому навесні 2022 року, а також відкриттю 26 січня канцелярії Посольства Королівства Данії в Україні у Миколаєві.

За кордоном

Український інститут у Німеччині разом із київським дизайнерським бюро Kultura Agency розвісили у Берліні плакати, присвячені річницям Революції Гідності та повномасштабного вторгнення росії до України. Постери розмістили у центральних кварталах міста. На них – світлини українських фотографів Максима Дондюка та В'ячеслава Ратинського, а також американця Брендана Хофмана та слоган «Свобода, справедливість, права людини та згуртованість варті того, щоб за них боротись». На постерах також містився QR код, перейшовши за яким жителі міста могли знайти експлейнери про Революцію Гідності.

23 лютого у польському місті Вроцлав, у Центрі історії «Заєздня», презентовано цикл виставок «Злочини росії». Цей виставково-освітній захід поєднав три виставки, кожна з яких висвітлює різні аспекти злочинів, заподіяних росією українському народу протягом останніх ста років: «Голодомор» – сценографічна виставка творів українських художників ХХ–ХХІ ст. (В. Зарецького, В. Барінової-Кулеби, Н. Марченко та ін.) з приватної колекції Моргана Вільямса, директора Американсько-української ділової ради (Вашингтон, США); «Образи війни» – виставка просто неба, яка наближує реальність війни через документальні фотографії Патрика Ярача, роботи якого, сфокусованого на боротьбі за права людини в країнах Східної Європи, були опубліковані в The Times, Sky News, TVN24, DasErste (триватиме до 11 березня на вулиці Свідницькій, від 12 березня до 2 квітня – на плацу перед Центром історії «Заєздня»); «Трибунал над росією» – виставка робіт українських митців, серед яких український художник #Neiavnmade, організована спільно з польсько-українським фондом «Музей перемоги над деспотизмом», підготовлена на замовлення Офісу Президента України та унаочнює необхідність створення кримінального трибуналу за злочини, вчинені росією в Україні (триватиме до 10 березня у Центрі історії «Заєздня»).

У Сеймі Латвії до 2-ї річниці широкомасштабного російського вторгнення в Україну відбулося відкриття фотовиставки, яку організувала заступниця голови Верховної Ради України Кондратюк. Виставка складалася з робіт двох українських фотографів – Яна Доброносова і загиблого Макса Левіна.

У литовському Сеймі було розгорнуто виставку уламків зброї, розмальованої волонтерами дитячого батальйону «Бандерівці» з м. Рожище Волинської області. Роботи юних волинян об'єднали в експозицію під назвою «Кольори сталі». Їх презентували разом із світлинами захисників України, які втратили кінцівки на війні, львівської фотографки Марти Сирко.

Відкриття виставки малюнків українських дітей «Талліннський Ноїв ковчег», створеної у Центрі української культури (Таллінн) відбулося у Парламенті Естонії (Рійгікогу).

Виставку дитячих малюнків «Формула миру у творчості дітей України та світу» було розгорнуто 3 лютого у парламенті Молдови завдяки підтримці Посольства України, Міжнародного жіночого клубу Молдови та БФ «Львівська дитяча галерея».

27 лютого, до Дня спротиву окупації Криму, в Стамбулі відбулись презентація книги Євгенії Генової «Кримськотатарські родини» та показ фільму Нарімана Алієва «Додому». Захід було організовано з ініціативи Генерального консульства України в Стамбулі та за підтримки мерії Бейоглу.

Музика В Україні

У Колонній залі імені Миколи Лисенка Національної філармонії 24 лютого, в день річниці повномасштабного вторгнення РФ в Україну, відбувся концерт Академічного симфонічного оркестру «Україна незламна», який можна було почути у Франції завдяки трансляції, здійсненій у партнерстві з Паризькою філармонією. Подія відбулася в межах місії підтримки українських музикантів Посольства Французької Республіки та Французького інституту в Україні. У фіналі програми прозвучала музика сучасної французької композиторки Камій Пепан «На вістрі бурі».

24 лютого учасники із 50 країн світу разом із Національним заслуженим академічним українським народним хором імені Г. Г. Верьовки та дитячим ансамблем «Парадіз» виконали пісню «Боже великий, єдиний, нам Україну храни». Так, у столиці України всі охочі долучилися до світової молитви за Україну біля Михайлівського золотоверхого монастиря. До них за допомогою телемосту приєдналися учасники з різних куточків світу.

У Львівському органному залі 3 лютого відбувся концерт «Симфонічний вечір. Такуя Шігешіта» за участі Академічного симфонічного оркестру Луганської обласної філармонії під егідою японського диригента Такуї Шігешіти, а 10 лютого – виступ Академічного симфонічного оркестру Луганської обласної філармонії під керівництвом диригента зі Швеції Денієла Ханссона. 28 лютого у Львівському органному залі грав свій сольний речиталь органіст із Польщі Ярослав Врублевський. Концерт французького органіста і диригента Жана-Марі Леруа під назвою «Хай живе Франція!» відбувся 25 лютого в кафедральному костелі святих Апостолів Петра і Павла в Луцьку. А 29 лютого виступ французького органіста відбувся вже у рамках XXI Міжнародного фестивалю органної музики «Органний собор – 2024» у Рівненській обласній філармонії.

Півсотні доповідачів з десяти країн Європи (провідні етномузикологи, фольклористи, етнологи, антропологи) взяли участь у IV Міжнародному етномузикознавчому симпозіумі «Актуальні питання Східноєвропейської етномузикології», що відбувся у Дніпровській академії музики у змішаному форматі.

За кордоном

23–25 лютого у Берліні, Потсдамі та Лейпцигу прозвучала серія концертів «Незламні» двох українських колективів – Національного ансамблю солістів «Київська Камерата» та молодого оркестру Mгіуа, створеного навесні 2022 року. Музика стала нагадуванням для німецьких слухачів про два роки повномасштабного вторгнення росії в Україну. Авторка проєкту – керівниця оркестру Mгіуа Катерина Супрун. Концерти прозвучали під орудою диригента Рока Фаргаса (Іспанія – Німеччина). Солістка концерту – українська скрипалька, народна артистка України Богдана Півненко.

25 лютого у Варшавській філармонії виступив Академічний симфонічний оркестр Львівської філармонії під керівництвом Володимира Сивохіпа у програмі польсько-української солідарності, присвяченій до другої річниці війни. Організатор заходу – польсько-українська Фундація імені Ігнація Яна Падеревського. На концерті також можна було послухати гру українських піаністок Віоліни Петриченко та Маріанни Гумецької.

Після виступу у Варшавській філармонії Академічний симфонічний оркестр Львівської філармонії вирушив до Німеччини, де 28 лютого дав концерт у місті Ульм, а 29 лютого та 2 березня – у Пфорцгаймі та Фрайбурзі. Солювала українська піаністка Віоліна Петриченко.

Kyiv Symphony Orchestra з нагоди других роковин повномасштабного російського вторгнення до України дав два концерти в Німеччині. Так, у рамках концерту у м. Гера 23 лютого відбулася світова прем'єра монументального «Українського триптиха» для сопрано, цимбал, електрогітари й оркестру авторства німецького композитора Клауса-Штеффена Манкопфа. Твір, написаний автором спеціально для Kyiv Symphony Orchestra, складається з трьох частин («Голодомор», «Єврейський цвинтар у Варшаві», «Бомба Кубрика»). Прем'єра відбулася за підтримки міського управління культури та фонду Ernst von Siemens Stiftung. Меценатом наступного концерту, в Альтенбурзі (24 лютого), був прем'єр-міністр Тюрингії Бодо Рамелов. Подія відбулася за дружньої підтримки Державної канцелярії Тюрингії, центру допомоги українцям Ukrainehilfe e.V. та Євангельсько-лютеранської парафії міста.

Національний заслужений академічний український народний хор України імені Григорія Верьовки наприкінці лютого розпочав концертний тур у США. Це – частина великого проєкту «Ми – українці», у межах якого артисти проводять благодійні концерти. Виручені кошти спрямовуватимуть на відбудову соціальної інфраструктури, реабілітацію військових, гуманітарне розмінування тощо. Концертний тур було організовано благодійним фондом Peace Committee of Ukraine за підтримки Міністерства культури та інформаційної політики України.

Українську диригентку Оксану Линів було відзначено Конституційним орденом від Баварського парламенту за видатну мистецьку діяльність, зокрема, як першу жінку-диригента Байройтського фестивалю.

Театр За кордоном

Митці Одеського національного академічного театру опери та балету виступили 22 лютого з концертною програмою «Елегія задля миру» у Палаті депутатів Національного парламенту Італії (м. Рим). Концерт наживо транслювався італійським каналом телебачення RAI3. В організації мистецької акції взяли участь, зокрема, Почесний Консул Італії в Одесі Владислав Штамбург, Посольство Італійської Республіки в Україні, Італійський інститут культури в Україні.

Тандем українських драматурга Павла Ар'є та режисера Стаса Жиркова представив у Німеччині, в берлінському театрі «Шаубюне», прем'єру вистави «Листівки зі Сходу». Учасники постановки: українці – Юрій Радіонов, Марина Клімова; німці – Девід Руланд та Каролін Хаупт. Співавтор вистави – Мартін Вальдес Штаубер.

В Естонії та Фінляндії виступала упродовж трьох тижнів, з 8 до 22 лютого, балетна труппа Львівської опери з балетом «Дон Кіхот» Людвіга Мінкуса. Географія туру охопила найбільші сцени чотирнадцяти міст.

13 лютого у Посольстві України в Японії відбулася церемонія передачі в дар комплекту духових інструментів від компанії Yamaha оркестру Одеського театру опери та балету. На зустрічі був присутній президент компанії Yamaha Такуя Наката, представники парламенту та уряду Японії, запрошений диригент оркестру театру Йошіда Хірофумі.

Кіно

В Україні

29 лютого у національному центрі «Український Дім» пройшла урочиста церемонія закриття першого кінофестивалю фільмів, знятих під час російсько-української війни «Cinema for Victory», що супроводжувалася церемонією нагородження режисерів-документалістів. До складу міжнародного журі кінофестивалю увійшли американський актор і режисер Шон Пенн, британський кінопродюсер, режисер-документаліст Андре Сінгер, американський кінорежисер і сценарист Абель Феррара, американський сценарист, кінорежисер та актор Лієв Шрайбер, британський режисер та продюсер Майкл Волдман, данський оператор та режисер Бо Тенберг.

Глобальний дистрибутор серіалу «Перевізниця», компанія Beta, оголосив про продаж серіалу в Японію, Латвію, Чехію та Словаччину. Українська прем'єра серіалу «Перевізниця», створеного українською медіагрупою Starlight Media у партнерстві з французькою кінокомпанією Gaumont та європейськими партнерами-мовниками з Франції, Німеччини, Швеції, Норвегії, Данії, Ісландії, Фінляндії та Швейцарії, відбулася 25 лютого на каналі СТБ.

За кордоном

Українська документальна стрічка «20 днів у Маріуполі» режисера Мстислава Чернова отримала премію Британської академії кіно та телевізійних мистецтв (BAFTA) у номінації «Найкращий документальний фільм». 77-ма церемонія вручення цієї нагороди відбулася у Королівському фестивальному залі у Лондоні 18 лютого. Також режисер фільму «20 днів у Маріуполі»

Мстислав Чернов отримав премію Гільдії режисерів Америки за «видатні режисерські досягнення в документальному кіно». 76-та церемонія вручення нагород від Гільдії режисерів Америки пройшла 10 лютого у Лос-Анджелесі.

З 15 до 25 лютого цього року тривав 74-й Берлінський міжнародний кінофестиваль. На церемонії відкриття події про трагічну війну, що продовжується в Україні згадала у своєму виступі Уповноважена з питань культури та медіа Федеративної Республіки Німеччина Клаудія Рот. Слово мала також членкиня міжнародного журі українська письменниця Оксана Забужко. До різних конкурсних програм фестивалю увійшли стрічки трьох українських режисерів: до конкурсної програми Forum – повнометражний ігровий фільм «Редакція» Романа Бондарчука, стрічка «Мирні люди» О. Карпович (спільна робота України, Канади та Франції; стрічка отримала дві спеціальні відзнаки – від Amnesty Award та від Екуменічного журі); у конкурсі документальних фільмів Panorama Documentary – повнометражний фільм «Трішки чужа» Світлани Ліщинської. Для всіх цих фільмів показ на фестивалі став світовою прем'єрою. Поза конкурсом було показано документальний фільм американського режисера Абеля Феррари «Сіль на рани» про війну в Україні. У рамках 74-го Берлінського міжнародного кінофестивалю 15–21 лютого проходив Європейський кіноринок, де також було представлено Україну. На стенді, організованому Держкіно, презентували як фільми, які є у виробництві, так і такі, що потрапили на відбір на Берлінале. Це три фільми в різних секціях, які брали участь у конкурсі. 17 лютого Держкіно організувало «Український день»/ UA INDUSTRY DAY, під час якого було презентовано 9 проєктів, що перебувають на етапі створення. Того ж дня у фоє Інституту Пілецького в Берліні відбулося відкриття української виставки «Щось просте, тваринне, сильне», яка супроводжувала світову прем'єру художньої картини «Редакція». Центром виставки стала мультимедійна інсталяція, яка відтворювала простір херсонських редакцій з фільму. До експозиції увійшли фотороботи членів команди стрічки режисера Р. Бондарчука, оператора В. Ількова, продюсерки й співсценаристки Д. Аверченко, фотографа О. Течинського та фотографки Л. Білецької. Паралельно з Берлінським кінофестивалем та Європейським кіноринком 17–21 лютого відбувався Берлінський ринок копродукції (Berlinale Co-Production Market) – один із найбільших світових майданчиків, де можна знайти партнерів для спільного виробництва й фінансування фільмів. Для участі у 21-му Berlinale Co-Production Market були відібрані 34 кінопроєкти з 27 країн. Головний приз – нагороду Eurimages Co-production Development Award у розмірі 20 тис. євро отримали продюсери ForeFilms з України за проєкт «Дівчина, яка кричить» режисера Антоніо Лукіча. Нагороду вручив європейський кінофонд Eurimages для сприяння розвитку проєкту.

Команда KISFF за підтримки Програми USAID «Конкурентоспроможна економіка України» презентувала українське короткометражне кіно на кіноринку під час світового фестивалю короткого метра, що відбувся з 5 по 8 лютого у Клермон-Феррані (Франція). Стенд українського короткометражного кіно представив 8 відібраних художніх та документальних короткометражних фільмів на тему війни: «How I Spent My Summer Holidays?» Антоніо Лукіча,

«Сьома зміна» Наталії Ільчук, «Дім за 1117 км на північний схід» Марти Смеричинської, «Мокош» Анни Дудко, «Алло, я на горі» Лізи Пирожкової, «Сомма» Соні Лелюх, «В Парижі ніхто не думає про завтра» Андрія Кокури, «Войси з Бахмута» Ігоря Бабаєва. У Talents Connexion, індустрійному хабі для талановитих митців в межах кіноринку на фестивалі, взяла участь делегація українських кінематографістів, режисерів та продюсерів, чії короткометражні проекти перебувають на етапі виробництва: Вікторія Задорська («Космотато»), Кирило Наумко («Круглі окуляри»), В'ячеслав Турянця («Бограч»), Олена Сіятовська («Земля, що біжить») та Ірина Сосімович («Непорозуміння»). Учасники Talents Connexion мали змогу відвідати колективні тематичні воркшопи та представити свої кінопроекти. Крім цього, на кіноринку у Клермон-Феррані команда KISFF презентувала онлайн-каталог українського короткометражного кіно, до якого увійшли 60 завершених фільмів та 54 проекти, які ще перебувають на стадії виробництва.

25–27 лютого в Естонському національному музеї відбулися покази кінопрограми «Україна. Роки прориву», що стала одним із заходів у Європейській столиці культури, якою у 2024 році з-поміж інших стало естонське місто Тарту. Захід відкрили Максим Кононенко, Посол України в Естонії, та Каті Торп, креативний директор Європейської столиці культури Тарту 2024. До програми заходу увійшло 10 фільмів.

Покази фільму «20 днів у Маріуполі» з нагоди других роковин повномасштабної війни росії проти України, а також десятої річниці початку російської окупації відбулися: у столиці Австрії, Відні; у Гаазі, у Нідерландах; у столиці Канади, Оттаві; в офісі Державного департаменту США у Вашингтоні; у Будинку письменників у м. Тбілісі, у Грузії; у Римі; в Абуджі у Нігерії.

20 лютого у постійному представництві Німеччини при ООН у Нью-Йорку було продемонстровано документальний фільм «Свобода у вогні» американського режисера Євгена Афінеєвського про війну росії проти України. Показ фільму організували Міністерство закордонних справ України і Міністерство культури та інформаційної політики України спільно з представництвами низки країни при ООН – США, Великої Британії, Німеччини, Литви, Люксембургу, Польщі, за сприяння волонтерської організації «Разом для України».

Наприкінці лютого завершилось двомісячне турне Сполученими Штатами Америки творчої команди художньої стрічки «Буча», робочі матеріали якої були представлені в рамках проєкту по боротьбі з російською пропагандою Art Against Propaganda, та на заходах до другої річниці повномасштабного вторгнення Ukraine unbroken: 2 years of strength. Закриті покази стрічки відбулись у восьми містах США: у Вашингтоні, Нью-Йорку, Лос-Анджелесі, Солт-Лейк-Сіті, Нью-Джерсі, Філадельфії, Сан-Дієго та Бостоні. Покази проходили за організаційної підтримки МЗС України, Українського інституту Америки у партнерстві з Постійним представництвом України при ООН, Українського конгресового комітету Америки та ін.

Світова прем'єра серіалу «Перевізниця» відбулася 19 лютого в рамках події «Café Kyiv» 2024. До других роковин повномасштабного російського

вторгнення серіал транслювали одночасно найбільші європейські мовники, зокрема ZDFneo (Німеччина), France Télévisions (Франція), SRF (Швейцарія), SVT (Швеція), DR (Данія), YLE (Фінляндія) та інші.

21 лютого на YouTube-каналі британського видання «The Guardian» вийшов новий короткометражний фільм української режисерки-документалістки Ольги Журби U»krainian Factory: two years of war for a Mykolaiv key worker» («Миколаївський хлібозавод: два роки війни для працівника підприємства»), створений у співпраці з виконавчою продюсеркою видання Jess Gormley.

Візуальні мистецтва

В Україні

У Музеї-майстерні Івана Кавалерідзе в Києві було представлено артпроект «Покоління війни». Експозицію склали твори переможців VII Міжнародного художнього фестивалю МАЛЮЙ.UA. Це – шістдесят дев'ять художніх робіт авторів з восьми країн: України, США, Канади, Ізраїлю, Албанії, Польщі, Німеччини та Франції. Міжнародний конкурс МАЛЮЙ.UA є частиною масштабного проекту «МАЛЮЙ.UA.WAR», що проводиться з перших днів повномасштабного вторгнення. Проект було організовано Асоціацією з розвитку міжнародних відносин ADRUM за сприяння Міністерства культури та інформаційної політики України, Міністерства закордонних справ України та Київської міської влади.

У Музеї історії міста Києва відбулося відкриття міжнародної виставки плакатів, натхненних битвою за Маріуполь. Вона проходила у межах проекту

«Маріуполь: 86 днів оборони», присвяченого вшануванню героїчної оборони міста. До створення проекту долучилися Big City Lab, Музей національної історії України та Mariupol Reborn. На виставці було представлено роботи митців з України, США, Японії, Китаю, Ірану, Туреччини, Мексики, Болгарії, Польщі, Іспанії, Норвегії. Роботи, відібрані журі, увійдуть до каталогу 12-ї Міжнародної трієнале «4-й Блок» та колекції Національного музею історії України. Пізніше виставку буде представлено в основній програмі 12-ї Міжнародної трієнале «4-й Блок» у Харкові, Граці в Австрії, Нью-Йорку та Лос-Анджелесі в США.

19 лютого у Києві до другої річниці повномасштабного вторгнення росії в Україну Американський дім презентував роботи сучасних митців на тему війни. Роботи американських та українських фотографів, стипендіатів Програми академічних обмінів імені Фулбрайта об'єднала виставка «Мистецтво з уламків війни». На ній було представлено роботи стипендіатів Джен Блатті, Олексія Фурмана, Брендана Гофмана, Сергія Коровайного, Йосипа Сивенького, Еміне Зіятдінової та Оксани Парафенюк. Відкриття виставки відвідала Надзвичайний і Повноважний Посол США в Україні Бріджит Брінк.

Результати щорічного конкурсу World Press Photo, найкращі зразки фотожурналістики та документальної фотографії за 2022 рік, було представлено на виставці World Press Photo 2023, яка розпочала свою роботу 2 лютого в

галереї Артсвіт та Dnipro Center for Contemporary Culture у Дніпрі. Подія в Україні відбувалася за підтримки Посольства Королівства Нідерланди в Україні. Партнери виставки – Odesa Photo Days Festival. Глобальним переможцем конкурсу World Press Photo 2023 став український фотограф Євген Малолетка зі світлиною «Авіаобстріл пологового будинку в Маріуполі». Загалом в експозиції – роботи усіх 24 регіональних переможців з 23 країн світу.

За кордоном

До 24 лютого продовжувала свою роботу виставка сучасного українського мистецтва «Дім за зорею», яка діяла упродовж усієї зими у Музеї мистецтв Університету Гвадалахари (Мексика). Експозиція є частиною проєкту Artistic Expressions in Contemporary Europe від Європейського союзу, який став почесним гостем книжкового ярмарку у Гвадалахарі (подія проходила з 25 листопада до 3 грудня). Виставку «Дім за зорею» було присвячено змінам ландшафту і його сприйняттю, трансформаціям понять місця і дому в умовах війни. Експонувалися живопис, графіка, інсталяції, фото, відео та аудіо, дитячі іграшки, інстаграм-акаунти та апокаліптичні прикраси. Усього на виставці було представлено роботи 25 українських митців.

У столиці Австрії, Відні, 26 лютого відбулося відкриття виставки «Impressions on a Brick» у рамках проєкту «Міні-ЦеГлина 2023», на якій українські митці в кераміці відобразили свої переживання та відчуття, пов'язані з російською війною. Програма заходу включала також зустрічі з митцями та обмін досвідом між українськими та австрійськими керамістами. Захід було організовано за сприяння громадської організації «Домівка», за підтримки дружини Посла України в Республіці Австрія Власти Химинець та Асоціації «Подружжя українських дипломатів».

У будівлі Aula der Wissenschaften в центрі Відня з 9 по 18 лютого діяла виставка робіт українського художника Івана Марчука під назвою «Голос моєї душі». Захід організували за підтримки місцевих волонтерів, спонсорів та колекціонерів робіт художника. На виставці було представлено близько 250 робіт Марчука різних періодів творчості.

У Парижі напередодні 2-ї річниці повномасштабного вторгнення росії в Україну було розгорнуто виставковий проєкт одеського скульптора Михайла Реви. Експозиції, розташовані у муніципалітетах міста, доступні для відвідування до 21 березня.

22 лютого у Національному музеї історії Молдови в Кишиневі було презентовано виставку ікон, написаних на ящиках для боєприпасів українськими художниками Олександром Клименком і Сонею Атлантовою. На її відкриття завітав міністр культури Молдови Серджіу Продан.

Відкриття експозиції артпроєкту «Кам'яні вишиванки Нової Каховки в текстилі» відбулося 22 лютого у Чехії, в місті Кутна Гора, в галереї Spolkový dům Kutná Ногацього. Авторка представлених робіт – українська майстриня Тетяна Болгарова.

Український ілюстратор Сергій Майдуков, який працює з найвпливовішими медіа у світі, створив нову обкладинку до других роковин

війни – 23 лютого у друк вийшло видання The Guardian Weekly з його малюнком, що зображує довгу розбиту дорогу. Його супроводжує підпис: «Самотня дорога України».

Робота українських ілюстраторів з книги «Куди і звідки» творчої майстерні «Аграфка», яка розповідає про будні українців під час війни, прикрасила першу сторінку каталогу 2024 року On the Move японського видавництва Bronze Publishing, також у ньому розповідається про візит представників української творчої майстерні до Японії.

Музеї. Охорона культурної спадщини В Україні

Державний департамент США започаткував проєкт із захисту та оцифрування колекцій Державної архівної служби України, який має на меті забезпечити збереження історії України через її архіви для майбутніх поколінь. Проєкт вартістю 645 000 доларів, що реалізується у співпраці з Міжнародним альянсом із захисту спадщини в зонах конфліктів (ALIPH), включає навчання співробітників архівів управлінню та оцифруванню архівних документів, що перебувають під загрозою пошкодження або знищення через війну.

Національний музей Литви передав Національному музею історії України реставраційне устаткування, придбане завдяки благодійній кампанії «Українській культурі нічим захищатися». Колеги з Вільнюса передали ці матеріали та обладнання особисто. Також вони відвідали музей та його філію Скарбницю й розпитали про досвід збереження спадщини в умовах війни. Під час візиту іноземних гостей було підписано контракт щодо участі Національного музею історії України у виставці, присвяченій історії та культурі Русі. Її планується провести у Вільнюсі упродовж 2024–2025 років.

23 лютого Національний музей історії України у Другій світовій війні спільно з Польським Інститутом у Києві презентували спільний проєкт «Міста-фенікси. Відбудова після воєнних руйнувань». Вулична стендова виставка звертається до історії, представляючи досвід відновлення постраждалих від воєнних руйнацій міст у Польщі (Варшава, Вроцлав) та в інших країнах світу (Роттердам, Токіо, Ковентрі, Дубровник). Приклади їх реконструкції порівняно з проєктами реконструкції міст України (Маріуполь, Ірпінь, Херсон, Харків, Тростянець, Чернігів, Львів).

Міністерство культури та інформаційної політики України разом з фундацією OBMN за підтримки Посольства Німеччини у Варшаві продовжили проведення серії онлайн-воркшопів для українських музеїв «FILLING BLIND SPOTS #museums have a voice». У воркшопі, що відбувся 12 лютого, взяли участь представники 250 музеїв. Серія із шести зустрічей проходить навколо теми соцмереж та онлайн-спілкування та у формі онлайн семінарів – з теоретичною та практичною складовою.

Міжнародний пам'яткоохоронний знак «Блакитний щит» з'явився на пам'ятках культурної спадщини Білгорода-Дністровського в Одеській області. Емблеми виготовлені та надані місту Білгороду-Дністровському громадською

організацією «Museum for Change» за підтримки міжнародної організації ЮНЕСКО.

За кордоном

У Музеї шведської армії у Стокгольмі упродовж року діятиме знакова міжнародна виставка «Перехрестя: 1000 років спільної історії Швеції та України». Серед її експонатів: унікальні артефакти з майже 30 музеїв, архівів, бібліотек України та Швеції, зокрема оригінальні експонати з колекцій 16 музеїв та заповідників, бібліотек із різних регіонів України. Виставку склали чотири експозиційні розділи: «Доба вікінгів», «Козацька доба», «Українсько-шведські культурні меридіани» та «Період повномасштабного російського вторгнення». Організаторами проєкту стали Національний музей історії України у Другій світовій війні, Національний шведський музей військової історії та Національний архів Швеції. Куратори: від України – Ю. Савчук, від Швеції – Йоганна Фріс-Маркевич та Фабіан Арнгайм.

У провідному австрійському музеї Бельведер з 22 лютого до 2 червня експонуватиметься виставка *In the Eye of the Storm. Modernism in Ukraine* («В епіцентрі бурі: модернізм в Україні 1900–1930-х років»). Відень – чергове місце Європи, де можна побачити колекцію українського модернізму. Експозицію склали понад 50 робіт із колекції Національного художнього музею України та ще п'ятох музеїв, приватних зібрань. Вона розкриває значення великих культурних центрів, які визначали характер мистецького життя в Україні у першій третині ХХ століття, – Києва, Харкова й Одеси, а у віденській експозиції також додано Львів і Полтаву. Основу експозиції становлять твори таких художників, як Михайло Бойчук, Олександра Екстер, Казимир Малевич, Давид Бурлюк, Василь Єрмілов, Олександр Богомазов, Всеволод Максимович, Василь і Федір Кричевські, Олександр Мурашко, Георгій Нарбут, Михайло Жук, Абрам Маневич, Олена Кульчицька та ін.

У швейцарському open art museum у місті Санкт-Галлен з 6 вересня до 25 лютого діяла виставка «Звір війни. Наївне мистецтво з України» під кураторством української видавчині, галеристки Лідії Лихач і директорки open art museum Моніки Ягфельд. Титульна робота виставки, яка дала назву проєкту, – однойменний твір Марії Примаченко. Крім шести її робіт на виставці були представлені такі імена українського «класичного» наїву ХХ століття, як Григорій Ксьонз, Панас і Якилина Ярмоленки, Олександра Шабатура, Ганна Шабатура, Катерина Білокур, Яків Ющенко, Іван Лисенко, Тетяна Пата й інші. Усього експонувалися близько 50 творів 23 авторів. Публічна програма до виставки включала вечори української музики, літературні зустрічі, лекції українських кураторів і мистецтвознавців.

У головній експозиції Музею окупації Латвії 11 лютого відкрито україномовний аудіогід, над яким із жовтня минулого року працювало Посольство України в Латвії разом із представниками Музею. У його відкритті взяла участь перша леді України Олена Зеленська. А аудіогід українською мовою, підготовлений посольством України в Японії, запрацював 16 лютого у Меморіальному музеї миру міста Хіросіма.

Делегація Національного заповідника «Києво-Печерська лавра» прибула 1 лютого до столиці Великої Британії, Лондона, з робочим візитом, метою якого було започаткування спільного культурного проєкту з Музеєм Вікторії та Альберта (Victoria and Albert Museum), де зібрано найбільшу у світі колекцію творів декоративно-прикладного мистецтва. Під час візиту представники заповідника «Києво-Печерська лавра» ознайомилися з виставковою колекцією галереї Гілбертів та обговорили майбутню співпрацю з кураторами закладу Еліс Мінтер і Жаком Шумахером.

Література В Україні

Чеський фотограф та поет Ігор Малієвський приїхав працювати у літературній резиденції у будинку «Слово» у Харкові. Тут Малієвський пише твори та фотографує: свої напрацювання про місто планує використати для публікацій у європейських журналах. Загалом цього року у «Слові» перебуватимуть 10 резидентів з Чехії. Кураторка резиденції – Влада Дерманська.

Презентація польсько-української поетичної антології «Nie zabrałam ze sobą radości» («Не забрала з собою радості») відбулася 11 лютого у підземеллі Музейного простору «Окольний замок». Книга з'явилася в рамках ініціативи «Спільномова» за підтримки Товариства письменників Польщі. До книжки увійшли тексти учасниць проєкту: Мар'яни Савки, Олени Рибки, Дзвінки Матіяш, Йордани Дранчук, Юлії Бережко-Камінської та Ольги Ольхової. Презентувати проєкт до Луцька приїхали ініціатори видання: президентка Польського товариства письменників, дослідниця, професорка Інституту літератури Польської академії наук Анна Насіловська, керівник варшавського відділу Товариства польських письменників та один із перекладачів видання Збігнев Збіковський.

За кордоном

Український інститут книги представив національний стенд на Вільнюському книжковому ярмарку (Литва), що цього року відбувся з 22 по 25 лютого. Гасло українського стенда – «Крихкість існування». Участь взяли такі видавництва: «Залізний тато», «Видавництво Старого Лева», «Балтія-Друк», «Віват», «АССА», «АДЕФ», «Парасоля», «Саміт-Книга» та Tіanachі. Окремі стенди мали видавництва «Ранок» та «Залізний тато». У перший день роботи Вільнюського книжкового ярмарку український стенд відвідали Президент Литви Гітанас Науседа, Міністр культури Литви Сімонас Кайріс, Надзвичайний і Повноважний Посол України в Литовській Республіці Петро Башта, а також мер Вільнюса Валдас Бенкунскас. Упродовж усіх чотирьох днів на ярмарку діяла інсталяція «Дрібні казки» – аудіосенсорна версія казок та ілюстрацій української письменниці Катерини Міхаліциної. Ініціатором ідеї став литовський культурний менеджер Юстінас Ванцевічюс. На ярмарку також було презентовано серію дитячих книжок-білінгвів (українською та литовською мовами) письменниці Ірини Голуб «Ларія в Литві/Larija Lietuvoje», виданих у

видавництві «Залізний тато». У межах Вільнюського книжкового ярмарку 25 лютого відбулися поетичні читання «Ті, що свідчать», організовані PEN Ukraine та Книжковим Арсеналом.

З ініціативи Українського дому в Копенгагені 23–24 лютого в рамках події «Голоси гідності: поезія і музика з України» відбулося публічне читання творів українських письменників. 23 лютого у парафіяльній церкві Копенгагена – Голмен – під час літургії за Україну, в якій узяли участь представники данського уряду та Король Данії Фредерік X, українська поетка К. Калитко прочитала власну версію молитви «Отче наш» про звірства росіян в Україні. Молитву в перекладі данською прочитав генеральний секретар Данської ради церков Еміль Бьорн Хілтон Саггау. А 24 лютого в Українському домі Копенгагена у рамках великого вечора української літератури й української пам'яті К. Калитко, І. Ківа, Г. Крук, І. Цілик, І. Шувалова та О. Михед читали свою поезію та прозу українською мовою, а їхні тексти данською декламували данські актори, серед яких Гіта Ньорбі, Софі Гробьоль, Клас Банг, Міа Лердам та Ніклас Сьодерберг Лундстрьом. Вечір супроводжувало музичне аранжування О. Здоровецької. Захід було організовано спільно з Гете-Інститутом Данії, Mungo Park та Данським культурним інститутом.

У другу річницю війни редакція французького щотижневого журналу L'Obs присвятила свій номер Україні. Серед авторів статей, написаних про Україну, виключно українці. Примірник вийшов з двома обкладинками, одна з них зі світлиною української захисниці Ганни Васик. 14 лютого в культурному центрі Гете Лірік (Париж) за підтримки Українського інституту відбувся вечір, присвячений презентації цього номера в рамках циклу зустрічей «Обличчям до війни – Європейські діалоги» від Французького інституту та в рамках виставки «Україна, візія(ї) – документальна фотографія та література в умовах спротиву», створеної французькою фотоагенцією MYOP, PEN Ukraine та Гете Лірік у співпраці з Українським інститутом. Це проєкт творчого колективу MYOP, який своїми світлинами створює діалог із текстами шести українських письменників – учасників ПЕН-клубу. Разом вони розмірковують над війною, над емоцією втрати.

У британському видавництві «Jetstone» вийшла антологія Writing Under Fire: Poetry and Prose from Ukraine and the Black Country («Писати під вогнем: Поезія і проза з України та Black Country»). Збірку присвячено пам'яті української письменниці Вікторії Амеліної. У книзі вміщено твори десятих українських письменників. Презентація видання відбулася 3 лютого на Вулвергемптонському літературному фестивалі у Великій Британії.

У польському видавництві Pogranicze вийшла друком збірка віршів Максима Кривцова «Ток-шоу Війна» (Talk-show Wojna). Вона побачила світ в межах четвертої серії «Перед лицем війни. Бібліотека української поезії» двомовних збірок поезій українських авторів, які творили з 2014 року, виданих польською фундацією «Пограниччя» у співпраці з львівським видавництвом «Джезва». Польською мовою книжку переклала Анета Камінська.

Книга письменника, а від початку російського повномасштабного вторгнення – військовослужбовця Артема Чапая «The Ukraine» стала

доступною в перекладі англійською на Amazon. Англійською її переклала Зеня Томпкінс. А у французькому видавництві Bayard вийшла друком книжна Артема Чапая «Les gens ordinaires ne portent pas de mitraillettes» («Звичайні люди не носять кулеметів»). Переклала український текст на французьку Ірина Дмитришин.

Дитяча книжка «Абрикоси зацвітають уночі» української письменниці Олі Русіної вийшла друком польською мовою у видавництві Dwie Siostry в перекладі Йоанни Маєвської-Грабовської. Видання було частково профінансовано грантом від Українського інституту книги.

28 лютого в Монреалі (Канада) було представлено книжку «Листи з України» (фр.«Lettres d'Ukraine»), ініційовану та укладену Магдалін Бутро, журналісткою-міжнародницею франкомовної газети Канади Le Devoir. Книга містить дев'ять листів від українців, написаних навесні 2022 року. Передмову до видання написала українська правозахисниця Олександра Романцова, виконавча директорка організації «Центр громадянських свобод», що у 2022 році отримала Нобелівську премію миру, післямову — Почесний консул України у Монреалі Євген Чолій. Переклад з української здійснили Ростислав Немцев та Андреан Бедар.

Журналіст і письменник Юрій Луканов під час поїздки до Великої Британії презентував англійські переклади двох своїх книжок, які присвячені журналістиці на війні, – «Репортер Волковський» і «Пресувальна машина: як Росія знищувала свободу слова в Криму». Тематичні заходи з презентації книг та обговорення ситуації в Україні відбулися в Metropolitan University в Лондоні (20 лютого), у британському Міністерстві закордонних справ (21 лютого), в Університеті Оксфорда (22 лютого) і в Університеті Глазго (26 лютого). Презентаційну поїздку підтримав американський фонд United Help Ukraine.

Бібліотеки В Україні

Уряд Німеччини підтримає Херсонську обласну універсальну наукову бібліотеку ім. Олеся Гончара, яка постраждала внаслідок російських ракетних ударів. Про це повідомила Міністерство культури та інформаційної політики листом Уповноважена з питань культури та медіа Уряду Федеративної Республіки Німеччина Клаудія Рот. Німецька національна бібліотека установила прямі контакти з Херсонською бібліотекою через Мережу захисту культурних цінностей України (Ukraine Art Aid Center), створену Федеральним урядом Німеччини у березні 2022 року для координації допомоги і захисту українських культурних цінностей, пам'яток архітектури і музеїв. Ukraine Art Aid Center замовив необхідне обладнання та техніку, виходячи з конкретних потреб. Йдеться про принтер для друку шрифтом Брайля, принтер для друку тактильної графіки на капсульному папері, дисплей Брайля, електронний збільшувач, лупу, а також спеціальний папір. Постачання обладнання в Україну очікується навесні 2024 року.

Українські книжкові полицки, які функціонують у провідних бібліотеках світу в межах проєкту першої леді України Олени Зеленської, поповнилися

агломовним виданням «Історії України-Руси» Михайла Грушевського. Десять комплектів десятитомного видання передали Посольство Канади в Україні та Канадський інститут українських студій. Переклад англійською та видання здійснив Центр досліджень історії України імені Петра Яцика при Канадському інституті українських студій Університету Альберти. Презентацію й передачу видання організували на території Софії Київської 21 лютого.

За кордоном

У рамках проекту першої леді Олени Зеленської із поширення української книги в бібліотеках світу 13 лютого відбулося відкриття української книжкової полицки в Національній бібліотеці Квебека (м. Монреаль, Канада). Вона з'явилася завдяки співпраці з Посольством України в Канаді та за підтримки ГО «Український клуб Монреаля». На полиці близько трьох сотень українських книжок, це переважно дитяча література, а також твори українських авторів у перекладі французькою мовою. Крім того, у лютому Генеральне консульство України в Барселоні (Іспанія) реалізувало проект «Українська книжкова полицка» в Публічній бібліотеці м. Пальма-де-Майорка «Кан Салес». До бібліотеки було передано понад 200 книг для дітей та підлітків. Серед авторів – як українські класики, так і сучасні імена, а також українські переклади Мігеля де Сервантеса, Вальтера Скотта, Гомера, Ганса Крістіана Андерсена, О'Генрі, Оскара Вайлда, Роберта Луїса Стівенсона, Жана-Жака Руссо. А в Угорщині українську книжкову полицку було відкрито одразу у двох закладах: у бібліотеці ім. Петера Меліуса (м. Дебрецен) і в Обласній та міській бібліотеці ім. Жигмонда Моріца (м. Ньїредьгаза). Книги надав Державний комітет телебачення та радіомовлення України в межах акції «Українським дітям – українську книгу».

Благодійність

В Україні

БФ «Сучасна Україна» спільно з французьким художником-муралістом Крістіаном Гемі (С215) в рамках проекту «For Kids UA» запустили продаж лімітованої колекційної марки «Портрет Лесі Українки», яку особисто підпише художник. Всього планується реалізувати 250 поштових марок. Отримати марку «Портрет Лесі Українки» з автографом автора можна, якщо зробити донат 50 євро. Усі зібрані кошти підуть на психологічну підтримку українських дітей з прифронтових територій та родин загиблих захисників.

За кордоном

Завершився благодійний гастрольний тур Канадою артистів балету Національної опери України «Надія України» під патронатом БФ «Фундація Олени Зеленської». Артисти дали двадцять концертів у десяти містах, на яких побували понад 30 тис. глядачів. Виступи зібрали близько 600 тис. доларів спонсорських внесків та пожертв, які будуть спрямовані до неприбуткових організацій та фондів, що працюють в Україні. Організатор туру – канадська продюсерська агенція TANDEM.MU.

У столиці Австралії, Сіднеї, в артгалереї Чарльза Білліча, з 18 по 22 лютого діяла виставка українського сучасного мистецтва «The Emigrants and their broken ways» («Емігрант і його ламані дороги»), яка є частиною глобального мистецького проєкту «Ми і світ», організованого Благодійним фондом Козицького. У виставці взяли участь 18 художників. У відкритті виставки взяв участь Надзвичайний і Повноважний Посол України в Австралії Василь Мирошніченко. Більшість творів під час події продали. Кошти скерують на арттерапевтичний центр у львівському Будинку офіцерів.

Брюссельська міжнародна академія музики за підтримки Посольства України в Королівстві Бельгія запросила на благодійний концерт, присвячений вшануванню пам'яті жертв війни в Україні. На сцені Maene Brussels виступив ансамбль камерної музики «Бріма», до складу якого входять молоді музиканти. Всі прибутки будуть передані Першому мобільному шпиталю в Україні.

У Віденській ратуші 21 лютого відбувся бенефіс-концерт «United for Ukraine» на підтримку благодійної організації «Nachbar in not», у якому взяли участь виконавці з України та Австрії. Серед українських учасників – переможниця «Євробачення» Джамала, народна артистка України Тіна Кароль і Злата Огневич.

Закордонне українство

За кордоном

Українська спільнота у Тбілісі провела низку заходів у рамках акцій підтримки України з нагоди початку повномасштабної війни. Зокрема 20 лютого у Національній парламентській бібліотеці Сакартвело пройшла презентація книги Остапа Сливинського «Словник війни» у грузинському перекладі Тамти Гугушвілі. 23 лютого в Українському домі відбулася дискусія «Два роки після повномасштабного вторгнення росії в Україну», організована Посольством України в Грузії у партнерстві з Фондом Ронделі та за підтримки Фонду Фрідріха Еберта. 24 лютого у Будинку письменників Українська молодіжна організація Грузії «Світанок» організувала в рамках акції «2 роки війни»: перегляд короткометражних фільмів «Культура vs війна» та фільму «20 днів у Маріуполі». На знак солідарності з українським народом та його героїчною боротьбою грузинське видавництво «Siesta Concept Store» започаткувало серію «Сучасна зарубіжна проза» та представило грузинським читачам двох українських письменників та їх книги: Катерину Бабкіну, «Мій дід танцював краще за всіх», та Артема Чеха, «Точка нуль». Презентація книг та фотовиставка, організована Асоціацією видавців та видавцями-учасниками, відбулася 24 лютого у Vyblus Cafe «Piato» у парку Ваке м.Тбілісі. Відзнаку «History Keepers» для громадських діячів, які займаються адвокацією України у різних сферах від Форуму громадянського суспільства країн Східного Партнерства (EaP Civil Society Forum) Грузії та України за підтримки ЄС вручено грузинському журналісту Раті Муджірі, який перебуває в Україні, за журналістську діяльність після початку повномасштабного вторгнення рф в Україну та книгу «Рабів до раю не пускають», що вийшла у видавництві

«Intelekti Publishing». Захід пройшов у Державному музеї грузинської літератури імені Георгія Леонідзе.

24 лютого у Батумі відбулася презентація двомовного збірника сучасної грузинської поезії «МОЯ УКРАЇНО! 100 грузинських поетів про війну», до якої долучилися поети, громадські діячі, українці, які проживають у Батумі. Авторка ідеї, видавничого проекту, упорядниці – Гуліко Зумбадзе – голова Громадської організації «Тбілісі – нові ініціативи». Редактор грузинських текстів – поетка Тамар Шаїшмелашвілі, редактор перекладів на українську, організатор та координатор перекладацького колективу – письменник Рауль Чілачава.

В Афінах у рамках заходів, присвячених другій річниці повномасштабного вторгнення росії в Україну, було представлено виставку «Покоління», що об'єднала творчість українських митців різного віку. Захід було організовано Асоціацією з розвитку міжнародних відносин ADRUM у співпраці з Товариством підтримки і розвитку культурної спадщини «Трембіта».

Асоціацією українських організацій в Естонії спільно з Асоціацією «Дивись українське!» та за підтримки Посольства України було організовано перегляд короткометражних фільмів «Культура vs війна», який відбувся в рамках Українського кіноклубу в Естонії 25 лютого традиційно в кінотеатрі Sõprus і був присвячений 2-й річниці російської агресії проти України.

В Українському культурному центрі в Лондоні 10 лютого проходила виставка «Українська скриня скарбів» з приватної колекції української етнологині Христини Щербини «Придане: речі скрині», яка демонструє регіональні особливості та відмінності старовинних вишитих сорочок у різних етнографічних регіонах України. Захід відбувся за сприяння Лондонського відділу Організації українських жінок у Великій Британії.

У Посольстві України в Державі Катар відбулася чергова зустріч у рамках роботи Українського дитячого навчального клубу, головною подією якої стало урочисте відкриття дитячої бібліотеки при диппредставництві.

Дні культури

За кордоном

У Будапешті 18 лютого відбулося відзначення Дня української культури в Угорщині, організоване Центром культури та документації за підтримки Столичного самоврядування українців Угорщини та Самоврядування українців Ференцвароша. З нагоди Дня в Будапештському музичному центрі відбувся концерт українських музикантів Угорщини. У другій частині концерту перед глядачами виступили гості свята, зокрема, українська та кримськотатаська співачка, заслужена артистка України Ленара Османова.

Підтримка України у світі

22 лютого Посольством України в Китаї у взаємодії з Посольствами Польщі, Великої Британії, а також Делегацією ЄС в Китаї, було спільно організовано комеморативний вечір «РАЗОМ: The Power of Solidarity». Учасники заходу мали змогу ознайомитися із роботами сучасних китайських

митців, які підтримують нашу державу, VR-проєктом War Up Close/Війна впритул, а також переглянути документальний фільм «20 днів у Маріуполі» М. Чернова.

Експозицію світлин французького фотографа українського походження Юрія Білака «Світанок» відкрив у Палаці Європи у Страсбурзі заступник генерального секретаря Ради Європи Бьорн Берге.

Відкриття виставки «The Womanly Face of War» від платформи Sunseed, організованої Посольством США на Кіпрі, відбулося 22 лютого просто неба у м. Лімасол.

Матеріал підготувала

Ю. М. Темненко,
провідний редактор сектору ДЗК
відділу НАУІ Інформцентру

Комп'ютерне опрацювання та редагування **І. Г. Піленко**

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 1,5. Б/т. Зам. 28. Безплатно

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12